

Windows of opportunity

Strategisch Plan 2020-2024

Bibliotheek Erasmus Universiteit

Rotterdam

Missie, visie

‘De UB helpt bij het creëren en verspreiden van kennis’

Deze missie uit het Strategisch plan 2016-2020 is onverkort geldig. De universiteit draait om het creëren en verspreiden van kennis: onderzoek en onderwijs is de kern. De Universiteitsbibliotheek (UB) helpt onderzoekers en studenten hierin te excelleren en het resultaat daarvan met de samenleving te delen.

Wetenschappelijke informatie is de grondstof tot kennis. De UB heeft de ambitie de contentmanager te worden van de universiteit: onderzoekers en studenten ondersteunen in het verkrijgen, verwerken, beheren en publiceren van wetenschappelijke informatie. De kennis van de universiteit op het gebied van welvaart, gezondheid, bestuur en cultuur maken we voor elke burger toegankelijk. Zo dragen we bij aan de *societal impact* van de Erasmus Universiteit.

Aanpak

De strategie van de bibliotheek richt zich op kansen die zich naar onze verwachting de komende jaren gaan voordoen. Deze strategie is dan ook geen verzameling van doelen, maar van kansen: het is geen roadmap maar een kompas, om richting te geven aan onze keuzes in de komende beleidsperiode.

Deze kansen – windows of opportunity – zijn korte verhalen met een vaste vorm. Hierin worden de volgende vragen beantwoord:

1. Welke grote kans ziet de bibliotheek?
2. Wat in de buitenwereld creëert deze kans?
3. Waarom is de bibliotheek bij uitstek de partij om dit te doen?
4. Wat in onze omgeving maakt dit realistisch?
5. Wanneer zijn we succesvol?
6. Wat is het effect voor onze klanten/gebruikers?

De eerste vraag gaat over het window of opportunity zelf: dit kan iets nieuws zijn, maar het kan ook een uitbreiding zijn van wat we al doen. Het tweede punt creëert de mogelijkheid: een ontwikkeling of trend in de buitenwereld. Artificial intelligence is bijvoorbeeld zo'n ontwikkeling. Deze schept kansen maar is zelf nog geen kans. De derde vraag gaat over competenties en eigenschappen die de bibliotheek bezit en positioneert om de kansen te pakken. De vierde vraag legt de relatie met de omgeving, de randvoorwaarden, die ervoor zorgen dat de geïdentificeerde kans ook praktisch haalbaar wordt. De vijfde vraag maakt het beoogde resultaat concreet en gaat over het meten van het succes van onze acties. Tot slot gaat vraag 6 over de outcome: het effect op onze klanten/gebruikers.

Het Management Team van de bibliotheek heeft voor deze methode gekozen, die los is gebaseerd op *Accelerate: Building Strategic Agility for a Faster-Moving World* van John Kotter (2013). Alle medewerkers van de bibliotheek zijn uitgenodigd om met behulp van deze vragenset in twee workshops de windows of opportunity te identificeren. Deze strategie, met 4 windows of opportunity, is de synthese van de opbrengst van deze workshops.

Window 1: Knowledge base voor research impact

De bibliotheek creëert een knowledge base voor alle research output van de Erasmus Universiteit Rotterdam

Het Instellingsplan 2020-2024 van de EUR heet *'Creating positive societal impact'*. Er is een sterke vraag naar de maatschappelijke relevantie van onderzoek en de impact die onderzoek kan hebben op de samenleving. Dit speelt bij uitstek voor de EUR, als centrale universiteit in een internationale havenstad. Een knowledge base is de bron voor de universitaire business intelligence op onderzoeksgebied.

Op technisch vlak zet digitalisering als lange termijn trend nog steeds door. Toename van reken capaciteit maakt het verwerken van big data mogelijk en met artificial intelligence kunnen ook nieuwe analyses gemaakt worden. Deze trends stimuleren de ontwikkeling van een knowledge base van alle Rotterdamse research output: artikelen, boeken, datasets, maar ook citaties en wellicht ook media optredens.

Voor de bibliotheek is deze knowledge base vertrouwd terrein. De bibliotheek beheert al de knowledge base voor de bibliotheekcollectie: alles wat de universiteit heeft verzameld aan literatuur, zowel gedrukt als digitaal. De competenties die hiervoor nodig zijn, komen in hoge mate overeen met de competenties die nodig zijn om deze 'inside out' collectie te beheren.

Veel bouwstenen zijn al aanwezig: de bibliotheek beheert het institutional repository, waarin alle publicaties van onderzoekers van de Erasmus Universiteit, inclusief het Erasmus MC, worden geregistreerd. Voorjaar 2020 lanceert de bibliotheek het EUR data repository (Figshare), waarin onderzoekers ook eenvoudig hun datasets kunnen registreren die onder deze publicaties liggen.

De knowledge base EUR research is feitelijk een combinatie van deze registraties. Door deze te verzamelen in 1 database, in eigen beheer, beschikt de EUR over een krachtig instrument voor de eigen business intelligence. Het stelt onderzoekers in staat om zich te profileren met hun onderzoek. Netwerken kunnen in beeld gebracht worden en nieuwe netwerken kunnen worden gevormd, bijvoorbeeld met partners in de stad.

Het is de bron voor research intelligence: met behulp van artificial intelligence en tekst- & datamining kunnen nieuwe inzichten worden verkregen: waar liggen kansen voor subsidies, wie zijn passende samenwerkingspartners, maar ook: wat draagt de EUR bij aan de sustainable development goals? De knowledge base stelt de universiteit in staat om strategische keuzes te maken. Door zoveel mogelijk onderdelen, zowel publicaties als datasets, in open access beschikbaar te stellen, kan de samenleving kennis nemen van het Rotterdamse onderzoek en hierop verder bouwen.

Window 2: Open content in online educatie

De bibliotheek stimuleert open content in online educatie

De coronacrisis heeft een versnelling gebracht in het aanbieden van online onderwijs. Van online onderwijs is de stap naar open online onderwijs reëel. Door een veel bredere groep dan eigen studenten online onderwijs te laten volgen, kan de universiteit een enorme maatschappelijke bijdrage leveren. Voorwaarde hierbij is dat het lesmateriaal in de online courses ook open beschikbaar is.

Open access is in onderzoek al twintig jaar een trend: inmiddels is meer dan de helft van de Nederlandse universitaire publicaties vrij toegankelijk. In het onderwijs is deze trend nog niet ver doorgedrongen. Aan de EUR wordt nauwelijks gebruik gemaakt van open access publicaties in het onderwijs, laat staan dat docenten hun eigen lesmateriaal open publiceren.

De bibliotheek kan het gebruik van open content in online educatie stimuleren. De docent beslist welk lesmateriaal zij gebruikt, maar de bibliotheek kan adviseren over open opties. We hebben veel kennis over open access en weten wat er beschikbaar is. We leren studenten al information skills om goede literatuurstudies te doen. Omdat de bibliotheek al jaren een beleid van 'digital is default' voert, is het grootste deel van de collectie al digitaal beschikbaar.

Met het leermiddelen repository ondersteunt de bibliotheek docenten bij het maken van course packs en maakt de bibliotheek inzichtelijk welk lesmateriaal nu in het onderwijs wordt gebruikt. Hiermee is de basis aanwezig om dit lesmateriaal meer open te maken.

We zijn succesvol als meer online courses met open content online beschikbaar komen en ook worden gebruikt, zowel nationaal als internationaal. Dit vergroot de reputatie en daarmee de wervingskracht van de universiteit. Daarnaast leveren we zo ook een bijdrage aan een duurzame samenleving. Mobiliteit, nodig voor frontaal onderwijs, kan zo worden gereduceerd. Dit bleek noodzakelijk in de coronacrisis en zo komt de doelstelling van de universiteit om een neutrale footprint te bereiken dichterbij.

Window 3: Nieuwe vormen van delivery

De bibliotheek zet in op nieuwe vormen van delivery voor wetenschappelijke informatie voor onderwijs en onderzoek

De zoekdiensten van bibliotheken – zoals sEURch van de UB Rotterdam – zijn klassieke retrieval systemen. In feite is het de catalogus maar dan in digitale vorm. Onder invloed van artificial intelligence en de toegenomen rekenkracht van computers ontstaan er nieuwe mogelijkheden. Daarnaast heeft de coronacrisis ons geleerd om de dienstverlening e-only te leveren. Het belang van slimme, intuïtieve manieren om content bij gebruikers te brengen is gegroeid.

Voor de bibliotheek is dit na de vorige beleidsperiode een logische stap. We hebben al ingezet op ‘digital is default’, waardoor een groot gedeelte van de collectie digitaal beschikbaar is; 99% van het gebruik van de collectie vindt al plaats in digitale vorm. De bibliotheek heeft de eigen IT-systemen vernieuwd en naar de cloud gebracht. We hebben dus zowel de content als de platforms om deze ambitie vorm te geven.

Het is mogelijk om gebruiksprofielen aan te maken van medewerkers en studenten om ze informatie op maat te geven: bijvoorbeeld een alert voor onderzoekers van nieuwe artikelen op hun aandachtsgebied op basis van hun eigen publicaties. Studenten kunnen notificaties krijgen op basis van hun studieprogramma. Hier hangen ook privacy vragen mee samen (zie window 4).

Nieuwe vormen van online delivery betekent ook dat de klassieke dienstverlening in het bibliotheekgebouw vernieuwt. Van plaats om informatie te delen komt nog meer dan nu al het geval is de nadruk op elkaar ontmoeten. Daarbij hoeven de diensten niet uitsluitend van de bibliotheek te zijn. Het is goed denkbaar om ruimte -tijdelijk- ter beschikking te stellen aan andere diensten, zoals een IT-helpdesk, of aan studentenverenigingen.

In het samenstellen van de collectie zou het onderscheid tussen ‘klant’ (medewerker/student) en ‘leverancier’ (bibliotheek) kunnen vervagen. Het is denkbaar dat we onze systemen open zetten voor medewerkers om boeken te bestellen voor de collectie zonder tussenkomst van een bibliotheekmedewerker. Andersom zouden we studenten boeken kunnen laten houden als ze titels aanvragen die langdurig niet zijn uitgeleend.

We zijn succesvol als de klanttevredenheid over het gebruik van sEURch – of opvolger- stijgt. Daarnaast is de hoeveelheid downloads van verschillende e-bronnen een kritische succesfactor. Het effect voor onze gebruikers is dat ze sneller en gemakkelijker hun informatie vinden. We dragen bij aan de kwaliteit van systematic literature review en uiteindelijk op deze wijze ook aan de kwaliteit van het onderzoek zelf.

Window 4: Institutioneel geheugen

De bibliotheek vormt het institutioneel geheugen van de eigen geschiedenis en identiteit van de Erasmus Universiteit

Naast grote trends als internationalisering en digitalisering is er ook een tegenbeweging zichtbaar, waarbij men oog heeft voor de lokale context en eigen identiteit. Deze paradox doet zich ook voor bij de Erasmus Universiteit. Aan de ene kant een internationaal top-100 onderzoeksinstituut, aan de andere kant een universiteit met diepe wortels in de stad voor de opleiding van de eigen regio. Dit grijpt terug op het ontstaan de universiteit als privaat initiatief van enkele vooraanstaande Rotterdammers aan het begin van de twintigste eeuw.

De bibliotheek zet zich in voor het behoud van eigen academisch erfgoed. Zo kunnen we het verhaal vertellen van de Erasmus Universiteit en zo de eigen identiteit behouden en verder ontwikkelen.

De bibliotheek is bij uitstek gepositioneerd voor deze rol. Als collectie-beherende organisatie heeft de bibliotheek de kennis en faciliteiten om niet alleen geschreven en gedrukte bronnen te bewaren en te presenteren, maar ook andere objecten waarmee het verhaal van de Erasmus Universiteit verteld kan worden. In de vorige beleidsperiode heeft de bibliotheek deze erfgoedfunctie programmatisch opgezet, met steun van het College van Bestuur. In de komende beleidsperiode wordt deze rol verder uitgebouwd. Dit omvat ook relaties met derden die op hun beurt onderdelen beheren die verbonden zijn aan de universiteit, zoals de studentenverenigingen en hun historische collecties. Via academisch erfgoed kan de universiteit ook de band met alumni verder versterken.

Wie het collectief geheugen vormt, beïnvloedt ook het collectief geweten. De rol van collectiebeheerder kan niet meer zonder een sterk bewustzijn van informatie-ethiek. De eerdergenoemde technische mogelijkheden kunnen ook ongewenste effecten hebben: een gemakkelijke verspreiding van fake news, en het creëren van een informatiebubbel. De bibliotheek ziet het als haar rol in de universiteit om informatie te delen, vrij van elke vorm van bias. Dit betreft ook informatie uit het verdere of recente verleden, waar we nu anders naar kijken of waarvan we inmiddels zelfs weten dat deze onjuist is. Het is een principe van informatie-ethiek om alle informatie te bieden, in een gepaste context.

We zijn succesvol als ieder toegang heeft tot alle informatie die beschikbaar is over de geschiedenis van de universiteit, van de oprichting tot nu, of informatie die de universiteit of haar medewerkers in die periode heeft geproduceerd in een passende context. Dit stelt medewerkers, studenten en geïnteresseerden buiten de universiteit in staat om deze informatie bewust te gebruiken, ervan te genieten, en zich een eigen beeld te vormen van onze universiteit.

Samenwerking

De bibliotheek maakt deel uit van een netwerk, binnen en buiten de eigen academische gemeenschap. Alleen met deze samenwerkingspartners is het mogelijk om resultaten te boeken met deze strategie.

Binnen de universiteit

Voorop staat de samenwerking met de onderzoekers, docenten en studenten. De windows in dit plan komen daaruit voort. Elke faculteit heeft een of meerdere faculty liaisons als contactpersoon; daarnaast inventariseert de UB met regelmaat de behoeftes binnen de faculteiten om diensten te verbeteren en de jaarplannen te sturen.

Binnen de support-organisatie Professional Services zorgen we in samenwerking met IT en CIO voor de informatie-architectuur die nodig is om onze diensten te kunnen leveren. Met de Algemene Bestuursdienst dragen we bij aan nieuw beleid, bijvoorbeeld op het gebied van open science en intellectueel eigendom.

Specifiek voor window 1 'knowledge base voor research impact' is de samenwerking met Erasmus Research Services van groot belang. Net zo geldt dit voor de samenwerking met het Center for Learning & Innovation voor de projecten binnen window 2 'open content in online educatie'. Het project 'Digitale open leermiddelen' wordt voor het grootste deel ook door het CLI bekostigd uit de HOKA-middelen. Ook Education & Student Support (ESS) is een belangrijke partner hierin: we bieden onze diensten binnen de digitale leeromgeving die ESS beheert. De registratie en vooral presentatie van ons academisch erfgoed gebeurt in samenwerking met Marketing & Communicatie, die niet alleen regisseren hoe de universiteit zich profileert maar ook de relaties met alumni onderhouden. Hierbij zoeken we ook de samenwerking met het Diversity Office: het institutioneel geheugen gaat ook over de eigen identiteit.

Met Rotterdam

De bibliotheek hecht groot belang aan het netwerk in de stad. Voorop staat de band met het Rotterdamsch Leeskabinet. Deze Leesvereniging voor en door de Rotterdamse burger werd al in 1859 opgericht. In 2021 vieren we onze 50-jarige samenwerking. Ook met de Bibliotheek Rotterdam hebben we nauwe banden: in 2021 organiseren we in samenwerking met nationale partners het wereldwijde bibliotheekcongres, World Library Information Conference, in Rotterdam.

Binnen Nederland

Een steeds groter deel van onze back office is gedeeld met andere universiteitsbibliotheken in het samenwerkingsverband UKB. We kopen gezamenlijk licenties in, waarbij de bibliotheken een grote slag gemaakt hebben naar open access. We onderhouden gezamenlijk hiervoor een knowledge base. Daarnaast werken we samen in nationale projecten om open science verder te stimuleren. Gezamenlijk garanderen we een breed aanbod binnen de collectie Nederland.

Buiten Nederland

De bibliotheek is een actief lid van de European Research Library Association – LIBER. Steeds meer onderwerpen overstijgen nationale verbanden. De bibliotheek levert een van de co-chairs voor de werkgroep Research Data Management. Daarnaast heeft een collega van de bibliotheek een internationale werkgroep opgericht voor innovatie op het gebied van authenticatie tot de digitale bibliotheek. Daarnaast biedt de bibliotheek een stageplek in het LIBER Leadership programm.

Via het Erasmus+ Mobility Programme ontvangt de bibliotheek gemiddeld drie collega's per jaar uit heel Europa. Met hun feedback hopen we onze dienstverlening divers en inclusief te maken.

Samenwerking als manier van werken

Tot slot gaat samenwerking ook over hoe we onderling met elkaar werken binnen de bibliotheek. In de bibliotheek werken competente mensen met hart voor de zaak. Dit is het uitgangspunt voor hoe we dingen doen en hoe we met elkaar omgaan. Dit noemen we 'werken op basis van vertrouwen'. Kernwaarden hierbij zijn klantgericht werken, verantwoordelijkheid nemen en samenwerken. In het Organisatieplan (2019) van de bibliotheek staat deze manier van werken verder toegelicht. Deze waarden stellen ons in staat om te werken volgens de *Erasmian Values* in de Instellingsstrategie.